

Om strafudmålingen ved betingede domme med udsat straffuldbyrdelse

Af amanuensis SV. GRAM JENSEN
og kandidatstipendiat MOGENS MOE

1. *Problemstilling*

Interesserer man sig for trykte (anke-)afgørelser vedrørende valget mellem betinget dom og ubetinget straf, vil man umiddelbart få et indtryk af, at det i et vist omfang forekommer, at ankeinstansen har erstattet en ubetinget straf med en betinget dom, hvori den udmålte frihedsstraf er af længere varighed end i den ubetingede afgørelse. Omvendt støder man også på tilfælde, hvor ankeinstansen har erstattet en betinget dom med udsat straffuldbyrdelse med en ubetinget straf, hvori den udmålte frihedsstraf er af kortere varighed end i den betingede afgørelse. (Et lignende indtryk af, at valget mellem betinget dom og ubetinget straf kan påvirke fastsættelsen af den forskyldte frihedsstraf, får man også, hvis man — i stedet for at studere divergenser imellem forskellige instansers afgørelse i samme sag — interesserer sig for dissenser til en afgørelse fra en enkelt instans).

I det konkrete tilfælde kan en sådan divergens naturligvis skyldes, at den underordnede instans har udmålt en frihedsstraf af ukorrekt længde, og at ankeinstansen — udover at korrigere den foretagne strafudmåling — endvidere har fundet det rettest at gøre den pågældende afgørelse betinget henholdsvis ubetinget. I sådanne tilfælde vil vi tale om, at der foreligger en strafkorrektion.¹⁾

I langt de fleste tilfælde vil den her omtalte divergens dog nok skyldes uenighed om, hvorvidt betinget dom eller ubetinget straf bør komme til anvendelse. Sagt med rene ord, at den eneste begrundelse for at ændre den udmålte frihedsstraf i opadgående eller nedadgående retning har været, at dommen er gjort betinget eller ubetinget.

At der forekommer sådanne tilfælde, hvor der er manipuleret med strafudmålingen ved betingede domme, er en velkendt foreteelse, og fænomenet er også nævnt i retslitteraturen.²⁾ Dog indskrænker *Preben Wolf*, der er den forfatter, som senest har strejft dette spørgsmål, sig forsigtigt til at anføre, at der i littera-

¹⁾ Se f. eks. U 1968.705. Karakteristisk for strafkorrektion er altså, at den stedfundne ændring af den udmålte frihedsstraf *ikke* har nogen forbindelse med, at afgørelsen i øvrigt gøres betinget eller ubetinget.

²⁾ Se f. eks. *Theodor Petersen* i Nordisk Tidsskrift for Strafferet 1947, s. 99, og *W. E. v. Eyben*: Strafudmåling (København 1950) s. 239 ff.

turen undertiden nævnes „en vis tilbøjelighed hos domstolene til at forøge selve strafflængden ved valg af betinget dom frem for ubetinget — sådanne enkelte tilfælde skal være konstateret af og til ved afgørelser i appelinstanterne, men *hittil har ingen kunnet påvise nogen almindelig tendens hertil* . . .“.³⁾

Vi vil derfor først forsøge, om ikke vi skulle kunne dokumentere den i litteraturen nævnte „tilbøjelighed hos domstolene til at forøge selve strafflængden ved valg af betinget dom frem for ubetinget“. Dette sker i afsnit 2 med de dertil hørende tabeller, der for at lette læsningen er samlet i afsnit 4. I afsnit 2 vil vi endvidere forsøge at gå lidt nærmere ind på en analyse af retspraksis.

Dernæst vil vi i afsnit 3 fremkomme med vore kriminalpolitiske betragtninger vendt imod den bestående tendens til at give den betingede dom „en tand opad“, blot fordi den gøres betinget. Dette har også andre gjort før;⁴⁾ men det må ikke overses, at indvendingerne oftest har været baserede på den nu ophævede regel om absolut kumulation ved fastsættelsen af fællesstraf.⁵⁾ Vi skal villigt medgive, at problemet efter straffelovsændringen i 1961 har antaget mindre dimensioner; men vi må på den anden side fastholde, at de uheldige bivirkninger af den gængse praksis langt fra er blevet elimineret.

Inden vi går over til dokumentationen i afsnit 2 og diskussionen i afsnit 3, vil vi blot påpege, at det problem, som her skal gøres til genstand for undersøgelse og debat, er et problem af vidtrækkende praktisk betydning.⁶⁾ Forholdet er jo det, at den tendens til at manipulere med strafudmålingen, som vi vil demonstrere ved hjælp af divergenser og dissenser, selvsagt spiller

³⁾ Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskab 1960, s. 325. (Udhævelsen i teksten ovenfor har vi foretaget).

⁴⁾ Se f. eks. v. *Eyben*, anførte sted.

⁵⁾ Forud for straffelovsændringen i 1961 skulle der finde absolut kumulation sted ved udmåling af fællesstraf, idet den dagældende § 57 i straffeloven havde følgende ordlyd: „Hvis den dømte gør sig skyldig til straf for en lovovertrædelse, om hvilken der inden prøvetidens udløb er indledet retslig undersøgelse mod ham, bliver den udsatte straf at fuldbyrde, således at der fastsættes en fælles straf for begge lovovertrædelser. Dog kan retten, hvis den nye lovovertrædelse er uagtsom, eller den straf, den dømte nu har forskyldt, ikke overstiger bøde eller hæfte, lade det have sit forblivende ved udsættelsen af den første strafs fuldbyrdelse eller, når særlige omstændigheder taler derfor, bestemme, at fuldbyrdelsen af en for begge lovovertrædelser fastsat samlet straf udsættes“.

Se nu straffelovens § 61 og om fortolkningen af denne bestemmelse nedenfor afsnit 3.

⁶⁾ I 1966 udgjorde de 1.368 betingede domme med udsat straffuldbyrdelse nær ved 15 % af samtlige straffelovssanktioner det pågældende år; se nærmere *Vagn Greve* og *Sv. Gram Jensen*: Forbrydelse og Straf (København 1969) s. 139.

en langt større rolle, end det fremgår af trykte ankeafgørelser. Også i upåankede underrettsdomme, der nu engang udgør det store flertal af de ved domstolene truffne afgørelser, består der en nærliggende fare for, at en betinget domfældt har fået skæppen målt mere end fuld, blot fordi retten gjorde afgørelsen betinget.

2. *Påvirker valget mellem betinget dom og ubetinget straf fastsættelsen af den forskyldte frihedsstraf?*

Hvis man ønsker at tilvejebringe et materiale til belysning af retspraksis i straffesager, vil det normalt lønne sig at fremskaffe et bredt udvalg af utrykte underrettsdomme, al den stund det nu engang er ved by- og herredsretterne, at langt den overvejende del af samtlige straffesager finder deres endelige afgørelse.

Med henblik på besvarelsen af det i overskriften stillede spørgsmål er denne fremgangsmåde imidlertid uanvendelig. Såfremt vi ville benytte upåankede underrettsdomme hertil, måtte vi jo udøve et selvstændigt skøn over straffastsættelsen, og hertil har vi ikke anset os for kompetente.

Derimod kommer de tendenser, som det i nærværende afsnit er vor agt at dokumentere, tydeligt frem i afgørelser, der rummer divergenser mellem forskellige instanser (eller i dissenser til en afgørelse fra en enkelt instans).

Ved f. eks. at gennemgå samtlige landsretsdomme for et enkelt kalenderårs vedkommende kunne man finde frem til afgørelser af de ovenfor omhandlede typer.

Af økonomiske hensyn har vi imidlertid foretrukket at basere vor undersøgelse på trykte domme, og dette medfører, at vi i det store og hele må begrænse vort materiale til at omfatte de fåtallige sager, der har været forelagt højesteret. Kun herved kan vi sikre os et komplet materiale, der kan undergives en simpel, statistisk bearbejdelse. Trykte domme, hvor den endelige afgørelse er truffet af landsretten, vil vi ikke gøre til genstand for statistisk bearbejdelse. Et sådant materiale ville jo på ingen måde kunne siges at være komplet, og de kriterier — ud fra hvilke dommene er udvalgt med henblik på offentliggørelse — kunne meget vel være helt irrelevante for vort formål.

På den anden side indebærer det også fordele, at vi må indskrænke os til at analysere de tilfælde, hvor den endelige afgørelse er truffet af højesteret. Dels taler højesteret med særlig vægt i ethvert juridisk anliggende, dels vil en sammenligning mellem tre instansers domme i én og samme sag lette den vanskelige udskillelse af de tilfælde, hvor der foreligger det fænomén, som vi har kaldt strafkorrektion.

For at finde frem til et sådant materiale af højesteretsdomme har vi foretaget en gennemgang af samtlige i Ugeskrift for Retsvæsen under rubrum "betinget straffedom"/„betinget dom" op-

tagne domme, afsagt i tiden fra 1. juli 1961 til og med udgangen af kalenderåret 1968. Denne gennemgang har givet os vort udgangsmateriale.

Vort materiale udgøres af 72 sager vedrørende 75 domfældte, hvor det er højesteret, der har truffet den endelige afgørelse. Da samtlige højesteretsdomme i kriminelle sager offentliggøres i Ugeskrift for Retsvæsen,⁷⁾ kan dette materiale betragtes som et for vort formål fyldestgørende materiale.⁸⁾

Som nævnt optræder der i materialet 75 domfældte. For 22 domfældtes vedkommende stadfæstede højesteret landsrettens afgørelse. For de øvrige 53 domfældtes vedkommende ændredes afgørelsen ved højesteret: 1 person, der var blevet frifundet ved underretten og landsretten, blev domfældt ved højesteret.⁹⁾ For 6 domfældtes vedkommende foretog højesteret alene en ændret udmåling af den forskyldte frihedsstraf, således at 4 fik en ændret ubetinget straf, medens 2 fik en ændret betinget dom.

De sager, som vi særlig har interesseret os for, udgøres af de tilbageblevne 46 tilfælde, hvor der af højesteret foretoges ændringer fra betinget dom til ubetinget straf eller fra ubetinget straf til betinget dom.

Hvis vi først betragter de tilfælde, hvor der er divergenser mellem højesteret og landsret (tabel 1), ser vi, at højesteret hyppigt anvender enten „tillæg“, d.v.s. forlængelse af den forskyldte frihedsstraf ved ændring fra ubetinget straf til betinget dom, eller „rabat“, d.v.s. forkortelse af den forskyldte frihedsstraf ved ændring fra betinget dom til ubetinget straf. „Tillæg“/„rabat“ anvendes i ganske vid udstrækning og langt hyppigere, end højesteret i tilsvarende situationer betjener sig af samme strafudmåling som landsretten.

Det må dog understreges, at der kun er tale om en tendens, langt fra om nogen undtagelsesfri regel. Skulle man på bekostning af præcisionen finde et prægnant udtryk for denne tendens, kunne man sige, at højesteret i sådanne situationer har anvendt „tillæg“ / „rabat“ i 7 ud af 10 tilfælde.

Ser vi dernæst på de tilfælde, hvor der har været dissenser i højesteret (tabel 2), genfinder vi en lignende tilbøjelighed til at gøre brug af „tillæg“/„rabat“.

⁷⁾ Meddelt Mogens Moe af højesterets justitskontor i skrivelse af 12. december 1968 (j. nr. 789/68).

⁸⁾ Derimod er materialet naturligvis på ingen måde repræsentativt for samtlige betinget dømte. F. eks. er kun 17 af de 75 domfældte, som dette materiale omfatter, i alderen under 25 år. De pågældende aldersklasser er således kun repræsenteret med knap 25 %, hvorimod de — efter et gennemsnit beregnet på grundlag af kriminalstatistikkerne for 1962—1966 (tabel XI) — skulle udgøre godt 60 %.

⁹⁾ U 1963.324.

Det skal tilføjes, at vi i udgangsmaterialet, der omfatter 140 afgørelser vedrørende i alt 150 personer, på tilsvarende måde har undersøgt divergenser mellem landsret og underret og dissenser ved landsretsafgørelser og her genfundet en nogenlunde tilsvarende tilbøjelighed til at anvende „tillæg“/„rabat“. Da dette materiale af de tidligere anførte grunde ikke bør bearbejdes statistisk, meddeler vi ingen tal fra disse undersøgelser i afsnit 4.

Hvad er de påviste tilfælde af „tillæg“/„rabat“ nu udtryk for? Allerede under problemstillingen i afsnit 1 har vi fremsat den formodning, at den fremdragne diskrepans i langt de fleste tilfælde snarere skyldes uenighed om, hvorvidt der bør anvendes betinget dom eller ubetinget straf, end uenighed om størrelsen af den forskyldte frihedsstraf. Og det her fremlagte empiriske materiale har bestyrket os i denne antagelse.

Hvis det drejede sig om at korrigere den udmålte frihedsstraf, måtte man forvente, at denne ville blive justeret, uden at der optrådte nogen sammenhæng med ændringer fra ubetinget straf til betinget dom eller omvendt. Men tallene viser et ganske andet billede: Hvor en ubetinget straf ændres til en betinget dom, er den udmålte frihedsstraf så godt som altid af længere varighed end i den ubetingede afgørelse. Kun i ét tilfælde (der er anført i tabel 1 under kategorien „anden divergens“) er det gået i modsat retning.¹⁰⁾ Og hvor en betinget dom ændres til en ubetinget straf, er den udmålte frihedsstraf så godt som altid af kortere varighed end i den betingede dom. Kun i ét tilfælde (der ligeledes er anført i tabel 1 under kategorien „anden divergens“) er det gået i modsat retning.¹¹⁾

Af hvilken (absolut) størrelsesorden er da et sådant „tillæg“ eller en sådan „rabat“. Betragter vi blot divergenserne imellem højesteret og landsret, er den største ændring fængsel i 9 måneder og den mindste fængsel i 20 dage.¹²⁾

Et mere oplysende billede får man imidlertid ved at se på den relative størrelsesorden af „tillæg“ eller „rabat“. Den relative størrelsesorden findes ved at tage differencen mellem den betingede dom og den ubetingede straf og derpå udregne, hvor mange procent denne difference udgør af den ubetingede straf. Hvis f. eks. landsrettens dom på fængsel i 4 måneder (betinget) æn-

¹⁰⁾ U 1968.436 (f. s. v. angår T₂). Noget tilsvarende tilfælde findes ikke i tabel 2.

¹¹⁾ U 1965.262 (f. s. v. angår T₁). Noget tilsvarende tilfælde findes ikke i tabel 2.

¹²⁾ U 1962.492, Ø.L.D.: fængsel i 1 år og 3 måneder (ubetinget).

H.R.D.: fængsel i 2 år (betinget).

U 1966.111, Ø.L.D.: fængsel i 60 dage (betinget).

H.R.D.: fængsel i 40 dage (ubetinget).

dres af højesteret til fængsel i 60 dage (ubetinget), er differencen 60 dage, og den relative størrelsesorden af „rabatten“ beregnet i forhold til den ubetingede straf er 100 %.

Vi har undersøgt den relative størrelsesorden af „tillæg“/„rabat“, dels for så vidt angår divergenser mellem højesteret og landsret (tabel 3), dels for så vidt angår dissenser i højesteret (tabel 4). Herved fandt vi, at „tillæg“/„rabat“ oftest var af størrelsesordenen 50 %—66⅔ %. „Tillæg“/„rabat“ af en størrelsesorden helt op til 100 % var dog langt fra sjældent forekommende, hvorimod „tillæg“/„rabat“ i intet tilfælde havde overstegtet 200 %. De tilfælde, der lå på mellem 100 % og 200 % (jfr. tabel 3: 3 ud af 26 og tabel 4: 4 ud af 19), må betragtes som ekstreme.

I sagen U 1965.105 var der således tale om to ægtefæller, den 66-årige M og den 61-årige H, der havde begået socialbedrageri. Ved underretten blev de begge idømt fængsel i 6 måneder (betinget). Denne dom stadfæstedes af Østre landsret, idet landsretten blandt andet begrundede dette resultat med de tiltaltes alder og (dårlige) helbredstilstand. En enkelt dommer i landsretten ville dog under hensyn til forbrydelsens beskaffenhed fastsætte straffen til fængsel i 3 måneder (ubetinget). Under hensyn til forbrydelsens art og omfang ændrede højesteret imidlertid afgørelsen til fængsel i 60 dage (ubetinget). Én af de syv højesteretsdommere ville dog stadfæste landsrettens dom. Her var der altså tale om en „rabat“ på 200 %. Denne afgørelse kan måske opfattes således, at der er en tilbøjelighed til at tillægge *alder* særlig vægt som strafudmålingshensyn, når der skal udmåles ubetinget straf — således at forstå, at personer, der på grund af høj alder (og dårligt helbred) eller ung alder anses for særligt uegnede til at afsone frihedsstraf, slipper med en kortere ubetinget straf end sædvanligt.¹³⁾ Derimod har alder ikke samme vægt som strafudmålingshensyn, når der skal udmåles forskyldt frihedsstraf i en betinget dom.

Vi fremhævede ovenfor, at anvendelsen af „tillæg“/„rabat“ kun kan karakteriseres som en tendens — og ikke som nogen undtagelsesfri hovedregel — og vi har interesseret os for, hvorfor strafudmålingen i en del tilfælde forblev uændret, selv om en ubetinget straf blev ændret til en betinget dom et vice versa.

¹³⁾ Det af os gennemgåede materiale indeholder desuden en landsretsdom med ca. 200 % „tillæg“, som bekræfter vor hypotese, U 1966. 503 (Ø.L.D.): En 17½-årig tiltalt blev ved underretten idømt hæfte i 14 dage (ubetinget), men blev ved landsretten idømt fængsel i 40 dage (betinget under tilsyn i 2 år) samt en tillægssbøde på 300 kr. Det anvendte „tillæg“ bliver endda på 300 %, hvis man — i overensstemmelse med princippet i straffelovens § 90, stk. 3 — tør sætte fængsel i 40 dage (betinget) = hæfte i 60 dage (betinget).

Vi opstillede her den hypotese, at dette måske kunne have forbindelse med anvendelsen af *vilkår om tilsyn* i de betingede domme. For at efterprøve denne hypotese undersøgte vi, om der til de af vort materiale omfattede tilfælde af denne beskaffenhed havde været knyttet vilkår om tilsyn (tabellerne 5A og 5B).

Selv om de absolutte tal var små, var tendensen næppe til at tage fejl af. Vi kunne straks konstatere, at der til majoriteten af tilfælde med samme strafudmåling havde været knyttet vilkår om tilsyn til de betingede afgørelser. Mest iøjnespringende var det dog, at vilkår om tilsyn kun undtagelsesvis havde været knyttet til de tilfælde, hvor strafudmålingen var blevet ændret, altså hvor der var anvendt „tillæg“/„rabat“. Kun til 2 ud af de 24 tilfælde (af de i alt 26 tilfælde), hvor de trykte afgørelser overhovedet indeholdt brugbare oplysninger, havde der været knyttet vilkår om tilsyn.¹⁴⁾

Det skal dog tilføjes, at der i 5 (ud af 12) tilfælde *ikke* havde været knyttet vilkår om tilsyn til den betingede afgørelse,¹⁵⁾ uanset at ændringen fra ubetinget straf til betinget dom eller fra betinget dom til ubetinget straf ikke havde medført „tillæg“ henholdsvis „rabat“.

På samme måde, som vi har analyseret divergenserne imellem højesteret og landsret, har vi analyseret dissenserne i højesteret (tabellerne 6A og 6B). Vi genfinder her de samme tendenser, omend mindre udpræget.

3. *Bør valget mellem betinget dom og ubetinget straf påvirke fastsættelsen af den forskyldte frihedsstraf?*

I det foregående har vi beskrevet praksis. Nu vil vi først pege på nogle betragtninger, der kan have sammenhæng med de påpegede tendenser, og derefter vurdere praksis.

Meget enkel er betragtningen „noget for noget“: Når retten med den ene hånd ændrer dommen fra ubetinget til betinget, forlænger den samtidig med den anden hånd strafflængden; tiltalte

¹⁴⁾ At dette er tilfældet, kan måske bero på, at man ikke har følt noget behov for at anvende „tillæg“ i de tilfælde, hvortil der er knyttet vilkår om tilsyn, idet man her har ment, at selve anvendelsen af tilsyn fuldt ud har tilgodeset almenpræventive hensyn.

Det kan derimod ikke undre, at der i intet tilfælde forekommer vilkår om tilsyn i forbindelse med tilfælde, hvor den ændrede strafudmåling består i anvendelse af tillægsbøde i henhold til straffelovens § 58, stk. 2, idet en sådan tillægsbøde overvejende bør anvendes i forbindelse med betingede domme, der ikke indeholder andet vilkår end straffri vandel, jfr. tildels *L. Nordskov Nielsen* i *Juristen* 1961, s. 422.

¹⁵⁾ U 1963.543 (f. s. v. angår den mandlige tiltalte),
U 1963.948,
U 1964.151,
U 1964.392 og
U 1969.129.

skal ikke have for meget. Omvendt: Når dommen ændres fra betinget til ubetinget, forkortes samtidig strafflængden; der skal ikke tages for meget fra tiltalte.

Der er også betragtningen om „det forkortede fremtidsperspektiv“: Kun udsigten til to æbler i morgen kan opveje ét æble i dag. Eller sagt på en anden måde: Kun udsigten til 6 måneders fængsel kan opveje 3 måneders fængsel, der straks bringes til afsoning.

Disse betragtninger, der er velkendte for psykologerne, kan meget vel påvirke dommeren, hvad enten han tænker i individual- eller almenpræventive baner.

Umiddelbart naturligt forekommer betragtningen: „tillægsstraf“: Nu får du en chance; men hvis du ikke opfører dig ordentligt, falder hammeren ekstra hårdt næste gang. Eller sagt i strafferettens sprog: Hvis tiltalte ikke består den prøve, som den betingede dom er, er der intet urimeligt i at tillægge dette moment en skærpene betydning — ligesom man også ellers anser det for berettiget at lægge vægt på tiltaltes forhold efter forøvelsen af den strafbare handling, f. eks. om han har betalt erstatning.¹⁶⁾

I form af en „advarelses“-betragtning har samme betragtning en klart individualpræventiv karakter: For at den betinget dømte skal holde sig på måtten, må han virkelig have noget i vente.¹⁷⁾

Mindre nærliggende er betragtningen „straflempelse ved

¹⁶⁾ Se hertil en tilsvarende norsk debat, foranlediget af en bemærkning af høiesterrettsdommer *E. Alten* i et indlæg i Norsk Retstidende 1931, s. 849 f., hvori det hævdedes, at det „at forhøje straffen fordi utsettelse innrømmes“ var uforeneligt med loven, og at det i virkeligheden var „ensbetydende med at sette en tilleggsstraff for ikke at bestaa den prøve utsettelsen medfører“ (anførte sted, s. 850).

Denne bemærkning fremkaldte en replik fra høiesterrettsjustitiarius *Scheel* i Norsk Retstidende 1931, s. 945 f. *Scheel* gjorde gældende s. 946, „at naar det bestemmes at straffens fullbyrdelse betingelsesvis skal utsettes, gaar straffutmaalingen ut paa at fastsette den straff som finnes passende for det tilfelle, at domfelte ikke bestaar prøven“. *Scheel* kunne ikke anse det for uberettiget „at tillegge dette moment en viss vekt i retning av straffeskjerpelse, paa samme maate som man alltid har ansett det berettiget iøvrig at tillegge den skyldiges efter forøvelsen av den straffbare handling — men altsaa som regel før dommen — utviste forhold betydning for straffutmaalingen“ (anførte sted, s. 946).

Se også *Johs. Andenæs*: Alminnelig Strafferett (Oslo 1956) s. 407 f. De betragtninger, der her gøres gældende, ligger nærmest på linie med det af *Scheel* anførte, omend *Andenæs* dog vil afstikke „nokså trange grenser“ for at lade strafudmålingen påvirke af, „om dommen blir gjort betinget eller ikke“.

¹⁷⁾ Se i denne retning de af assessor *Færden* på Den norske kriminalistforenings syvende møde i december 1912 fremsatte betragtninger (Forhandlinger ved Den norske kriminalistforenings syvende møde (Kristiania 1913) s. 49 f.).

tvivl“: Når man skal give en ubetinget straf, foreligger der en række usikre momenter, blandt andet domfældtes karakter og anger og vilje til at afholde sig fra nye strafbare handlinger. Enhver tvivl med hensyn til disse usikre momenter må løses til gunst for domfældte. Det vil føre til en relativt lavere strafudmåling, hvorimod man ved en betinget dom har anledning til at udmåle straffen, således som handlingen isoleret set fortjener det — uden hensyn til de formildende, men tvivlsomme faktorer. Hvis disse ikke i virkeligheden har været til stede, og domfældte ikke klarer prøvetiden, vil han ikke få større straf, end han fuldt ud fortjener.¹⁸⁾

Det er ikke til at sige, hvilken eller hvilke af disse betragtninger der har været udslagsgivende. Det er imidlertid sådanne betragtninger, man oftest hører eller ser anført til begrundelse af praksis. Det er vist ikke noget, der kan forklares med et enkelt ræsonnement. Som så mange andre fænomener inden for strafudmålingen, er den snarere udsprunget af følelse eller fornemmelse. Man træffer da også den samme praksis andetsteds.¹⁹⁾

Vi vil herefter gå over til vor egen vurdering af praksis og i tilknytning hertil fremsætte nogle de lege ferenda betragtninger. Det er et grundsynspunkt i vor vurdering, at man så vidt muligt bør foretage strafudmåling ud fra rationelle overvejelser. Det er ganske vist ikke praktisk muligt at gennemføre sådanne overvejelser for enhver situation, der kan opstå vedrørende strafudmåling. Men det er muligt for udvalgte punkter som f. eks. nærværende.

I overensstemmelse med sædvanlig juridisk opfattelse vil vi først overveje, i hvilken grad praksis har de virkninger, man sædvanligvis tilsigter med straf.

Man kan ræsonnere, at „tillæg“ har en individualpræventiv virkning. Udsigten til en frihedsstraf, der ikke er længere end den sædvanlige ubetingede, vil ikke altid være tilstrækkelig til at holde domfældte på dydens smalle sti. Men det vil hjælpe, hvis frihedsstraffen er længere, indeholder et „tillæg“. Her har vi altså betragtningen om „det forkortede fremtidsperspektiv“ i individualpræventiv udformning. Tanken kan ikke afvises helt. Udsigten til at komme ind at sidde, hjælper til at afholde domfældte fra nye lovovertrædelser eller fra vilkårsovertrædelser. Men vi anser det for meget tvivlsomt, om længden af den straf, der er udsigt til, har nogen afgørende betydning. Hvad enten en betinget dom lyder på 3 eller 6 måneder, vil den efter vor opfat-

¹⁸⁾ Se byrettsdommer *Andreas Mohr* i *Norsk Retstidende* 1932, s. 97, der — vendt imod Alten (se ovenfor note 16) — fremdrog den anførte betragtning.

¹⁹⁾ Jfr. ovenfor note 16 om Norge.

telse have i alt væsentligt samme virkning på domfældtes opførsel.²⁰⁾

Man kan også ræsonnere — i overensstemmelse med betragtningen „noget for noget“ — at når man lader tiltalte slippe med en betinget dom, så har den ikke tilstrækkeligt advarende virkning, hvis den alene har samme længde som den tilsvarende ubetingede straf. Ved hjælp af „tillæg“ lægger man ekstra tryk på advarslen. Vi anser det imidlertid ikke for særligt sandsynligt, at de domfældte opfatter sådanne nuancer. Det, de hæfter sig ved, er, at de har fået en betinget dom.

Almenpræventivt kan man ræsonnere, at „tillæg“ til en vis grad styrker den almenpræventive virkning, som ellers lider skade ved, at tiltalte slipper med en betinget dom. Dette bunder imidlertid i en illusion om, at almenprævention er et lægemiddel, hvor selv små ændringer i doseringen giver mærkbare udslag. Selv når tiltalte slipper med betinget dom, er der en vis almenpræventiv virkning. Den beror på, at han er blevet opdaget og dømt. Men om han er blevet idømt 3 eller 6 måneder betinget, vil ikke gøre mærkbar forskel efter vort skøn.

For at respekten for straffen kan bevares, er det vigtigt, at straffen står i rimeligt forhold til brøden, og at ensartede tilfælde behandles ens. En første betragtning, der melder sig, er den, at man må måle samfundets misbilligelse efter den udmålte straf, og at dette taler for samme strafflængde, hvad enten dommen gøres betinget eller ubetinget.

Umiddelbart er der for så vidt intet stødende i, at den betinget domfældte straffes ekstra hårdt, når han ikke opfører sig ordentligt. Men tankegangen harmonerer dårligt med de grundlæggende principper for udmåling af betingede domme. Betinget dom anvendes, såfremt retten finder det upåkrævet, at straf kommer til fuldbyrdelse. Dersom en betinget domfældt recidiverer i prøvetiden, har forudsætningerne for den trufne afgørelse så at sige svigtet, idet det i hvert fald *ikke* har været åbenbart upåkrævet, at straf ikke kom til fuldbyrdelse. Men herfra og til, at domfældte skulle anses med en længere ubetinget straf, end han i første omgang „stod til“, forekommer os afgjort ikke velbegrundet. Navnlig må man tage i betragtning, at tillægsstraffen oftest er på mindst halvdelen af straffen for selve forbrydelsen, og ikke sjældent lige så lang som straffen for selve forbrydelsen. Det kan altså koste lige så meget at være „en mindre pæn mand“ som at være „en tyveknægt“. På den baggrund tør man vist roligt sige, at tillægsstraffen ikke står i rimeligt forhold til brøden, det ikke at bestå prøven.

²⁰⁾ Således også v. *Eyben*: *Strafudmåling* (København 1950) s. 240. Se endvidere *Bengt Börjeson*: *Om påføljders verkningar* (Stockholm 1966) s. 137 f.

Dette kommer særligt stærkt frem — og har samtidig en individualpræventivt uheldig virkning — i de tilfælde, hvor en ændring fra betinget dom med udsat straffuldbyrkelse til ubetinget straf ville have medført en kraftig reduktion af strafudmålingen eller ændring til mildere strafart. Man behøver her blot at tænke på de meget unge eller meget gamle lovovertrædere, hvor alderen fungerer som et strafudmålingshensyn af særegen vægt, når det drejer sig om udmåling af ubetinget frihedsstraf. Disse kategorier ville jo komme fra asken og i ilden, hvis man i første omgang lod dem slippe med en betinget dom, der senere kom til afsoning.²¹⁾

Den tanke, at „rabat“ er udtryk for, at der ydes de pågældende ubetinget dømte en særlig favør, fordi der er tvivl om visse momenter, virker umiddelbart meget tilforladelig. Først har de fået en betinget dom, hvis længde svarer til taksten, men da man af almenpræventive grunde ser sig nødsaget til at gøre dommen ubetinget i ankeinstansen, tager man samtidig hensyn til domfældte ved at gøre straffen kortere.

Hertil må vi for det første — de lege lata — bemærke, at praksis næppe kan tolkes på den måde. „Rabat“ forudsætter, så vidt vi kan se af vort materiale, „tillæg“: det, der gives rabat i, er den betingede dom, som indeholder et „tillæg“. Det viser sig ved, at „rabat“ og „tillæg“ optræder nogenlunde lige hyppigt, og at de er af nogenlunde samme størrelse. Typisk er U 1967.765: Underretten gav 5 måneders fængsel betinget, landsretten 3 måneders fængsel ubetinget og højesteret 5 måneders fængsel betinget. Med andre ord: Til en given ubetinget straf vil typisk svare en noget længere betinget dom. Intet tyder på, at „rabat“ i almindelighed er udtryk for, at nogle domfældte får mindre end den sædvanlige ubetingede straf. Dog tyder enkelte tilfælde på, at nedsættelse — i forhold til den normale ubetingede straf — sker i særlige tilfælde. Således kan man formentlig opfatte de ovenfor s. 6 med note 13 omtalte tilfælde. Hvis indvendingen var på sin plads, måtte det undre, at der ikke består nogen forskel

²¹⁾ På denne baggrund har *Alvar Nelson* i afhandlingen „Hæfte. En studie over anvendelsen af privilegeret frihedsstraf“ (Aarhus-København 1954), s. 27, også kritiseret praksis: „Uden at kunne verificere det, forekommer det mig, at eksekutionsudsættelsen til en vis grad kompenseres med en forlængelse af straffetiden. Denne tanke om compensation synes dog ikke sjældent at medføre, at den tiltænkte hæftestraf forandres til straf af fængsel. Bag dette ligger den ved betinget dom i form af domsudsættelse endnu tydeligere tankegang om svigtende forudsætninger for mild behandling. Den, der ikke overholder de til en betinget dom knyttede vilkår, har vist sig ikke at være en „pæn mand“ og fortjener ikke privilegeret frihedsstraf. Det skal ikke nægtes, at et sådant psykologiserende ræsonnement af common sense-type efter moderne kriminalpolitisk anskuelse forekommer at være overfladisk og ikke sjældent villledende.“

med hensyn til udmålingen af den ubetingede straf og den betingede dom med vilkår om tilsyn for personer, der befinder sig lige på vippen til betinget dom.

Men dernæst er det — de lege ferenda — et spørgsmål, om en sådan strafudmåling er rationel. Hvis tiltalte står på vippen til betinget dom, og der er tvivl om visse personlige momenter, forekommer det os rimeligst at lade tvivlen komme ham til gode ved, at han får en betinget dom. At anbefale at give ham en ubetinget straf og til gengæld afkorte denne, minder lidt om at anbefale dømfældelse, men med nedsat straf, hvor der er tvivl om skyldspørgsmålet.

Ved vurderingen af de reelle konsekvenser af praksis må det have i erindring, at en betinget dom kan fuldbyrdes alene på grund af en vilkårsovertrædelse (uden at der foreligger nogen ny lovovertrædelse), og at der består en vis risiko for, at en betinget dom med „tillæg“ kan medføre, at der i tilfælde af recidiv i prøvetiden fastsættes en urimeligt lang fællesstraf.

Hvad angår fuldbyrdelse af betingede domme alene på grund af vilkårsovertrædelser, vil dette kun undtagelsesvis finde sted.²²⁾ Og hertil kommer, som påvist af os, at „tillæg“ kun sjældent benyttes, når der er anvendt en betinget dom med tilsyn. Den praktiske betydning af det her drøftede spørgsmål ligger derfor hovedsageligt i den bestående fare for, at der ved recidiv i prøvetiden fastsættes en for streng fællesstraf. I denne forbindelse skal peges på, at ikke mindre end ca. $\frac{1}{3}$ af samtlige betinget dømte recidiverer i prøvetiden,²³⁾ og at der således fastsættes fællesstraffe i medfør af straffelovens § 61, stk. 2, i et ganske betydeligt omfang.

Sådanne fællesstraffe udmåles ganske vist ikke længere ved en absolut kumulering. Med lovændringen i 1961 var det tilsigtet, at der skulle finde en vis absorption sted. Dog skulle absorptionen ikke finde sted undtagelsesfrit, ligesom den skulle være af mindre styrke end i sammenstødstilfælde.²⁴⁾ Vi vil tillade os

²²⁾ Ekspeditionssekretær Jon Johnsen har venligst meddelt os, at Dansk Forsorgsselskab — på grundlag af en foreløbig undersøgelse af i alt 132 sager — har konstateret, at dette alene er sket i 6 ud af 132 tilfælde, hvor der forelå indberetning om vilkårsovertrædelse.

²³⁾ Se hertil *Preben Wolf* i Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskab 1961, s. 55 ff., og den af *Vagn Greve* udarbejdede redegørelse for tilsynsklienternes recidiv, Dansk Forsorgsselskabs Årsberetning 1967, s. 57 ff. Af Greve's redegørelse fremgår blandt andet, at en tredjedel af de undersøgte 853 mænd, der i 1953 blev undergivet tilsyn af Dansk Forsorgsselskab, faldt tilbage til ubetinget fængsel eller ungdomsfængsel, anførte sted, s. 70.

²⁴⁾ Der kan i denne forbindelse henvises til den af straffelovskommissionen afgivne betænkning om forsorgsdomme og betingede domme (København 1953) s. 52 ff. Se også *Knud Waaben* i Juristen 1961, s. 395 ff., og *L. Nordskov Nielsen* sammesteds s. 424 f.

at gå ud fra, at praksis siden 1961 har været i overensstemmelse med lovgivningens intentioner, og på denne baggrund er det næppe urealistisk at gå ud fra, at niveauet for fællesstraffen for et ikke ubetydeligt antal personer er blevet gjort højere end rimeligt, fordi den betingede dom, der udgjorde udgangspunktet for straffastsættelsen, rummede et „tillæg“.

Man kunne ganske vist hævde, at den dommer, der udmåler fællesstraffen, bare kan tage hensyn til, om den betingede dom indeholder et „tillæg“. Men ofte (oftest?) er det ikke den samme dommer, der udmåler den betingede dom og den senere fællesstraf. Den dommer, der skal udmåle fællesstraf, kan ikke med sikkerhed vide, om den betingede dom indeholder „tillæg“. Det mest nærliggende for ham er at gå ud fra den betingede dom og så lægge en passende straf for den nye forseelse oveni.

Alt i alt er der efter vor opfattelse ikke stærke grunde for at opretholde den nuværende praksis. Heroverfor står en række betænkeligheder, navnlig vedrørende længden af den straf, som den domfældte faktisk kan komme til at afsone. Vi må derfor *de lege ferenda* foreslå en ordning, hvorefter domstolene udmåler den frihedsstraf, som måtte være forskyldt, uden at det influerer på straffastsættelsen, at en del af — eller måske hele — den udmålte frihedsstraf gøres betinget.

Skulle der i visse tilfælde føles et særligt behov for at styrke den almenpræventive virkning af en betinget dom med udsat straffuldbyrdelse, peger straffeloven selv på en anden udvej, nemlig at idømme en bøde i henhold til straffelovens § 58, stk. 2.

I talrige tilfælde står domstolene over for valget mellem betinget dom og ubetinget straf. Og bliver alternativet betinget dom, må domstolene vælge imellem betinget dom med udsat straffastsættelse, betinget dom med udsat straffuldbyrdelse eller kombinationsdom. Men den omstændighed, at domstolene vælger at anvende en betinget dom af en af de to sidste typer, burde efter vor opfattelse aldrig kunne medføre, at man udmåler en straf, der er længere, end hvis man i stedet havde valgt det andet alternativ og fra første færd udmålt en ubetinget frihedsstraf.

4. Tabelbilag

Til dokumentation af det i afsnit 2 anførte bringes i nærværende afsnit i alt 8 tabeller (1—4, 5 A—B og 6 A—B).

Da vi i tabellerne 1, 2, 5 A og 6 A opererer med en opdeling i kun to kategorier: Betinget dom — Ubetinget straf, opstår der et særligt problem: Hvor skal de såkaldte kombinationsdomme placeres?

For så vidt angår tabellerne 1 og 5 A, har vi løst det problem,

som kombinationsdommene frembyder, efter følgende retningslinjer:

- 1) Hvor højesteret har afgjort sagen med en betinget dom, medens landsretten ville afgøre den med en kombinationsdom, er tilfældet opført under kategorien: *betinget dom*.
- 2) Hvor højesteret har afgjort sagen med en ubetinget straf, medens landsretten ville afgøre den med en kombinationsdom, er tilfældet opført under kategorien: *ubetinget straf*.
- 3) Hvor højesteret har afgjort sagen med en kombinationsdom, medens landsretten ville afgøre den med en ubetinget straf, er tilfældet opført under kategorien: *betinget dom*. Begrundelsen herfor er, at den stedfundne ændring må betragtes som en formildelse af landsrettens dom.
- 4) Hvor højesteret har afgjort sagen med en kombinationsdom, medens landsretten ville afgøre den med en betinget dom, er tilfældet opført under kategorien: *ubetinget straf*. Begrundelsen herfor er, at den stedfundne ændring må betragtes som en skærpelse af landsrettens dom.

For så vidt angår tabellerne 2 og 6 A, har vi løst det problem, som kombinationsdommene frembyder, efter følgende retningslinjer:

- 1) Hvor højesterets flertal har afgjort sagen med en betinget dom, medens de dissenterende dommere ville afgøre den med en kombinationsdom, er tilfældet opført under kategorien: *betinget dom*.
- 2) Hvor højesterets flertal har afgjort sagen med en ubetinget straf, medens de dissenterende dommere ville afgøre den med en kombinationsdom, er tilfældet opført under kategorien: *ubetinget straf*.
- 3) Hvor højesterets flertal har afgjort sagen med en kombinationsdom, medens de dissenterende dommere ville afgøre den med en ubetinget straf, er tilfældet opført under kategorien: *betinget dom*. Begrundelsen herfor er, at flertallets standpunkt må betragtes som mildere end det af de dissenterende dommere indtagne standpunkt.
- 4) Hvor højesterets flertal har afgjort sagen med en kombinationsdom, medens de dissenterende dommere ville afgøre den med en betinget dom, er tilfældet opført under kategorien: *ubetinget straf*. Begrundelsen herfor er, at flertallets standpunkt må betragtes som strengere end det af de dissenterende dommere indtagne standpunkt.

Ved beregningen af „tillæg“/„rabat“ udtrykt i procent af den ubetingede straf, således som denne beregning er foretaget i tabellerne 3 og 4, frembyder kombinationsdommene et ganske særligt kompliceret problem. Det i afsnit 2 beskrevne princip har vi her måttet tillempes på den måde, at vi i de tilfælde, hvor en kombinationsdom er blevet erstattet med en ubetinget straf, har

trukket den ubetingede del af kombinationsdommen fra slutresultatet og sammenlignet den derved fremkomne forskel med den betingede del af kombinationsdommen. — Hvis f. eks. en kombinationsdom på fængsel i 3 måneder (ubetinget) plus fængsel i 5 måneder (betinget) erstattes med en ubetinget straf af fængsel i 6 måneder, udgør forskellen mellem den endelige, ubetingede, afgørelse og den ubetingede del af kombinationsdommen 3 måneders fængsel. Disse 3 måneders fængsel (ubetinget) sammenlignes dernæst med den bortfaldne, betingede, del af kombinationsdommen (fængsel i 5 måneder), og man har i det givne eksempel fundet frem til en „rabat“ på $66\frac{2}{3}\%$.

På tilsvarende måde har vi behandlet tilfælde, hvor en kombinationsdom er blevet erstattet med en betinget dom med udsat straffuldbyrdelse, idet vi dog her har trukket den betingede del af kombinationsdommen fra slutresultatet og sammenlignet den derved fremkomne forskel med den bortfaldne, ubetingede, del af kombinationsdommen.

Tabel 1

DIVERGENSER: Højesteret — landsret

	Højesterets afgørelse	
	Betinget dom	Ubetinget straf
Samme strafudmåling som landsretten	4	8
Anden strafudmåling end landsretten (i form af <i>enten</i> „tillæg“, d. v. s. forlængelse af den forskyldte frihedsstraf ved ændring fra ubetinget straf til betinget dom, <i>eller</i> „rabat“, d. v. s. forkortelse af den forskyldte frihedsstraf ved ændring fra betinget dom til ubetinget straf)	4	22
Anden strafudmåling end landsretten, men alene i form af bøde i h. t. straffelovens § 58, stk. 2	2	0
Anden divergens mellem afgørelserne i de to instanser (f. eks. ændring fra arbejds- til betinget dom med udsat straffastsættelse <i>eller</i> fra betinget dom med udsat straffastsættelse til ungdomsfængsel)	2	4
I alt (46)	12	34

Tabel 2
DISSENSER: Højesteret

	Flertallets standpunkt	
	Betinget dom	Ubetinget straf
Samme strafudmåling som mindretallet	7	6
Anden strafudmåling end mindretallet (i form af <i>enten</i> „tillæg“, d. v. s. forlængelse af den forskyldte frihedsstraf ved ændring fra ubetinget straf til betinget dom, <i>eller</i> „rabat“, d. v. s. forkortelse af den forskyldte frihedsstraf ved ændring fra betinget dom til ubetinget straf)	4	15
Anden strafudmåling end mindretallet, men alene i form af bøde i h. t. straffelovens § 58, stk. 2	1	1
Anden form for dissens (<i>f. eks.</i> mindretallet: arbejdshus, flertallet: betinget dom med udsat straffastsættelse, <i>eller</i> mindretallet: betinget dom med udsat straffastsættelse, flertallet: ungdomsfængsel)	1	5
I alt (40)	13	27

Tabel 3

„Tillæg“/„rabat“ udtrykt i procent af den ubetingede straf, f. s. v.
angår DIVERGENSER: Højesteret - landsret

Højesterets afgørelse	diff. < 50 %	50 % ≤ diff. ≤ 66 2/3 %	66 2/3 % < diff. ≤ 100 %	100 % < diff. ≤ 200 %
Betinget dom („tillæg“)	1	3	0	0
Ubetinget straf („rabat“)	2	9	8	3
I alt (26)	3	12	8	3

Tabel 4

„Tillæg“/„rabat“ udtrykt i procent af den ubetingede straf, f. s. v.
angår DISSENSER: Højesteret

Flertallet standpunkt	diff. < 50 %	50 % ≤ diff. ≤ 66 2/3 %	66 2/3 % < diff. ≤ 100 %	100 % < diff. ≤ 200 %
Betinget dom („tillæg“)	1	3	0	0
Ubetinget straf („rabat“)	3	5	3	4
I alt (19)	4	8	3	4

Tabel 5 A

Hyppigheden af forekomsten af vilkår om tilsyn, belyst ved en analyse af de tilfælde, hvor der har været DIVERGENSER: Højesteret - Landsret

	Højesterets afgørelse					
	Betinget dom			Ubetinget straf		
	÷ til- syn	+ til- syn	uop- lyst	÷ tilsyn i den ændrede lands- retsdom	+ tilsyn i den ændrede lands- retsdom	uop- lyst
Samme straf- udmåling som landsretten	3	1	0	2	6 ²⁵⁾	0
Anden straf- udmåling end landsretten (i form af en- ten „tillæg“ eller „rabat“)	4	0	0	18	2	2
Anden straf- udmåling end landsretten, men alene i form af bøde i h. t. straffe- lovens § 58, stk. 2	2	0	0	0	0	0
Anden diver- gens	1	1	0	0	4	0
I alt (46)	10	2 ²⁶⁾	0	20	12 ²⁶⁾	2

²⁵⁾ I dette tal er indbefattet den i U. 1963.551 gengivne sag, uanset at det ikke tydeligt fremgår af Ugeskrift for Retsvæsen, at der i den af landsretten stadfæstede byretsdom indeholdes et vilkår om tilsyn af Dansk Forsorgsselskab i 3 år. At dette var tilfældet, har vi konstateret ved at efterse dombogen for Københavns byrets 9. afdeling, dom i sag nr. 276/1962, afsagt 18/9 1962.

²⁶⁾ Tilsyn er i alle tilfælde ensbetydende med tilsyn ved Dansk Forsorgsselskab.

Tabel 5 B

Hyppigheden af forekomsten af vilkår om tilsyn, belyst ved en analyse af de tilfælde, hvor der har været DIVERGENSER: Højesteret - Landsret

	Højesterets afgørelse			I alt
	÷ til- syn	+ til- syn	uop- lyst	
Samme strafudmåling som landsretten	5	7	0	12
Anden strafudmåling end landsretten (i form af enten „tillæg“ eller „rabat“)	22	2	2	26
Anden strafudmåling end landsretten, men alene i form af bøde i h. t. straffelovens § 58, stk. 2	2	0	0	2
Anden divergens	1	5	0	6
I alt	30	14	2	46

Tabel 6 A

Hyppigheden af forekomsten af tilsyn, belyst ved en analyse, f. s. v. angår DISSENSER: Højesteret

	Flertallets standpunkt					
	Betinget dom			Ubetinget straf		
	÷ tilsyn	+ tilsyn	uoplyst	÷ tilsyn i den afgørelse, som mindretallet vil have truffet	+ tilsyn i den afgørelse, som mindretallet vil have truffet	uoplyst
Samme strafudmåling som mindretallet	4	3	0	2	4	0
Anden strafudmåling end mindretallet (i form af enten „tillæg“ eller „rabat“)	4	0	0	10	4	1
Anden strafudmåling end mindretallet, men alene i form af bøde i h. t. straffelovens § 58, stk. 2	1	0	0	1	0	0
Anden dissens	0	1	0	0	5	0
I alt (40)	9	4 ²⁷⁾	0	13 ²⁷⁾	13	1

²⁷⁾ Tilsyn er i alle tilfælde ensbetydende med tilsyn af Dansk Forsøgsselskab.

Tabel 6 B

Hyppigheden af forekomsten af tilsyn, belyst ved en analyse, f. s. v.
angår DISSENSER: Højesteret

	Flertallets standpunkt			I alt
	÷ til- syn	+ til- syn	uop- lyst	
Samme strafudmåling som mindretallet	6	7	0	13
Anden strafudmåling end mindretallet (i form af enten „tillæg“ eller „rabat“)	14	4	1	19
Anden strafudmåling end mindretallet, men alene i form af bøde i h. t. straffe- lovens § 58, stk. 2	2	0	0	2
Anden dissens	0	6	0	6
I alt	22	17	1	40

Sv. Gram Jensen   Mogens Moe